

- Asia Eteläiset kaupunginosat ry – Södra stadsdelarna rf hakee suojelupäätöstä Helsingin Hietalahdenranta-alueelle. Kohteelle haetaan myös vaarantamiskieltopäätöstä.
- Viitteet Laki rakennusperinnön suojelemisesta 498/2010
Helsingin kaupunkiympäristölautakunnan päätökset 7.4.2020 ja 7.3.2023.
Kaupunginhallituksen elinkeinojaoston päätös 11.5.2020 myöntää Hietalahden alueen suunnitteluvaraus ja 15.5.2023 jatkoaika vuoden 2024 loppuun.

Suojelun kohde

- Hietalahdenranta: sen rantaviiva, laituri-alueet, vanha satamaradan kannas ja merialue.
- Sijainti Alue sijaitsee Helsingin Bulevardin lounaispäässä.
- Omistaja Alueen maaperän ja vesialueet omistaa Helsingin kaupunki
- Kaavoitus Alue on asemakaavoitettu usealla kaavalla, jotka ovat pääosin nuoria kantakaupungissa. Telakkarannan asuntoalueen asemakaava astui voimaan vuonna 2016. Nesteen huoltamo- ja ravintolarakennuksen kaava vahvistettiin 21.2.1997. Valtuusto hyväksyi Koffin korttelin asemakaavan 11.11.1992. Satama-altaan länsireuna Kampin puolella on kaavoitettu 1982-1997.

Alueen historia

Hietalahden merialue on osa Suomenlinnan suojavyöhykettä. Suomenlinna on liitetty vuonna 1991 Unescon maailmanperintöluetteloon.

Merialueella on myös 150 vuotta täyttäneen telakkatoiminnan suojavyöhyke. Helsingfors Skeppsdocka laivanrakennusyritys perustettiin vuonna 1865 ja toimii edelleen kaupungin maalla omistajaa ja nimeä vaihtaen.

Hietalahden rantaan on varattu laituri-tilaa vanhoille höyry- ja perinnelaivoille sekä telakkaa palveleville hinaajille. Hietalahden eteläisessä pohjukassa sijaitsee vuonna 1868 käyttöön vihitty ja asemakaavalla suojeltu kuivatelakka-allas, jota ollaan kunnostamassa. Pohjoisessa pohjukassa on suosittu pienvenesatama. Kävelijöiden

suosiman rantareitin varrella sijaitsee useita ravintoloita terasseineen ja ravintolalaivoja.

Hietalahden altaan ympäristöä kiertää vuonna 2000 julkistettu ja HAM Helsingin taidemuseon kokoelmiin kuuluva taideteos, johon kuuluu 50 erikokoista kiillotettua teräspalloa. Helsingin taidemuseon kutsukilpailun voittivat Pasi Karjula ja Marko Vuokola tällä ympäristöteoksellaan OLO n:o 22.

Rannat olivat täynnä kansainvälisen purjelaivatapahtuman, Tall Ships Races, laivoja ja veneitä (135 kpl) vuonna 2013. Katsojia oli yli 500 000.

Suunnittelutilanne ja lisäselvityksiä

Kaupunkiympäristölautakunnan 7.3.2023 tekemän päätöksen jälkeen kaupunginhallituksen elinkeinojaoston päätti 15.5.2023 jatkaa Hietalahden alueen varaamista HGR Property Partners Oy:lle (y-tunnus 1874983-7) 31.12.2024 asti. Varatulle alueelle arvioidaan voitavan sijoittaa uutta toimitilaa 39 500 k-m². Määrää voi verrata esim. Eduskunnan päärakennuksen kokonaiskerrosalaan, joka on arviolta noin 20 000 k-m². Asuntotuotanto on uusien varausehtojen mukaan myös mahdollista. Rannalla sijaitseva huoltoasema/ravintola -rakennus puretaan ja sen tilalle sekä mereen on tarkoitus rakentaa 3 kpl 7-8 -kerroksisia rakennuksia. Rakennukset täyttäisivät meriallalta tavalla, joka tuhoaa pysyvästi kulttuuri-historiallisesti merkittävää ympäristöä.

Varaukseen liittyy myös ehdotus vetää raskasliikenne nykyisten rantaravintoloiden terassialueille ja venesatama-alueen poikki käyttäen vanhaa satamaradan pohjaa. Suunnitelman toteuttaminen tuhoaa perinteisen satama-altaan miljöön ja estää rannan ja torin näköalan merelle. Rantaympäristö, venesatama ja perinnelaivojen sekä telakan hinaajien laituritilat muuttuvat ja katoavat.

Elinkeinojaoston päätöksen mukaan *”asian jatkosuunnittelussa on kiinnitettävä huomiota erityisesti alueen liikennejärjestelyihin. Suunnitelmia alueen tuleviksi liikennejärjestelyiksi on syytä tarkentaa niin, että ranta-alue jää paremmin käytettäväksi kävelyyn ja oleskeluun. Samalla on varmistettava Etelä-Helsingin ja Helsingin telakan riittävät liikenneyhteydet.”* Mainittakoon tässä yhteydessä, että Helsingin hallinto-oikeus kumosi lähellä sijaitsevan Hernesaaren uuden asemakaavan 29.4.2021, koska *”liikenteen toimivuudesta ei ollut takeita”*. Korkein hallinto-oikeus vahvisti HHO:n päätöksen 19.5.2022.

Helsingin kaupunki on teettänyt WSP Finland Oy:llä Hietalahden laiturin kuntotutkimuksen, joka on julkaistu 1.12.2021. Tutkimus suosittelee historiallisen ja 193 m pitkän, kivistä sekä hirsistä rakennetun massiivilaiturin muurien kunnostusta. Laiturirakenteet ovat osittain varallisen huonossa kunnossa ja niille tulisi asettaa painorajoituksia. Näin vanhaa laiturirakennetta on enää vähän jäljellä Helsingissä. Rakenteiden suojelu tulisi olla osa rannan suojelua.

Hietalahden pohjalietteen myrkyistä on tehty Sedimenttitutkimusraportti: Hietalahdenallas ja Hietalahti.¹ Uudenmaan ELY-keskukselle on toimitettu asiaa koskeva aineisto jatkoselvityksiä varten 18.12.2023 Asunto Oy Helsingin Bulevardin Sonaatti toimesta. Kaupunkiympäristötoimiala ei ole informoinut lautakuntaa tämän tutkimuksen tuloksista. Tulokset pyrittiin salaamaan myös tämän asiakirjan valmistelulta.

Helsingin kaupunginhallituksen elinkeinojaoston 11.5.2020 päätöksen mukaan ”suunnittelun vuorovaikutusta on tarkoitus kehittää monivaiheisemmaksi”. Helsinki mm. avasi kuukaudeksi kerrokantasi.fi -sivuston, joka täyttyi nopeasti noin tuhannella kommentilla. Suurin osa vastusti Hietalahden rantaan ehdotettua toimitila-rakentamista, vierassataman lopettamista ja uutta katulinjausta. Kannanotoista näkyy turhautuminen näennäisen vaikuttamisen uusiin keksintöihin. Nettikommentit eivät velvoita kaupunkia, eikä niillä ole lakiin perustuvaa painoarvoa suunnittelu-prosessissa. Kommentit on jatkosuunnittelussa unohdettu eikä niitä käsitellä poliittisissa elimissä.²

Perustelut suojelulle

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 3§ mukaan:

”Rakennusperinnön säilyttämiseksi voidaan suojella rakennuksia, rakennelmia, rakennusryhmiä tai rakennettuja alueita, joilla on merkitystä rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennustekniikan, erityisten ympäristöarvojen tai rakennuksen käytön tai siihen liittyvien tapahtumien kannalta.”

”Suojaus voi koskea myös rakennuksen osaa, rakennuksen kiinteää sisustusta taikka muuta rakentamalla tai istuttamalla muodostettua aluetta.”

Hietalahden suunnitteluvaraus kattaa alueen, jonka ominaispiirteet periytyvät 1800-luvulta. Alueella on vielä tallella historiallista ympäristöä ja noin 200 vuotta vanha rantaviiva sekä useita suojeltuja rakennuksia, tori, telakka-allas jne. Nykyinen suojelu on vain tonttikohtaista eikä yhtenäistä rannan miljöötä ja vesialuetta suojella.

Helsinki on täyttämällä ja rakentamalla tuhonnut suurimman osan kantakaupungin historiallisista rannoista. Hietalahdenrannan massiivinen lisärakentaminen tuhoaa vanhan ranta-alueen ja muuttaa Bulevardin katutilan ja Hietalahden torin näkymät dramaattisesti. Mereen rakentaminen nostaisi pohjalietteen vanhat telakkamyrkyt vesistöön.

Suunnitteilla oleva Hietalahdenrannan katulinjan siirtäminen kulkemaan suoraan Hietalahdenaltaan yli edellyttää meren täyttämistä, laiturialueen katoamista ja mittavaa siltarakennelmaa. Hietalahden torin suunnasta länteen avautuvan ja

¹ Helsingin kaupunki, KYMP, Teknis-taloudellinen suunnittelu. ENV2205. 17.9.2021.

² Hietalahdenrannan kehittämisvaraus – mitä suunnittelussa tulisi ottaa huomioon?

937 kommenttia. Kommentointi suljettu. Luettu 21.11.2020. <https://kerrokantasi.hel.fi/hietalahdenranta>

satamanosturien rytmittämän maiseman kiintopisteen muodostaisi jatkossa nelikaistainen maantiesilta. Venesataman ja perinnelaivojen sekä telakan hinaajien toiminta vaarantuu.

Pentti Polvisen ja yhdysvaltalaisen Wilbur Smithin liikennetutkimuksessa vuodelta 1968 Helsinkiin vedettiin moottoriteitä rantojen ja meren päälle. Hietalahdenrannan suunnitelma toteuttaisi käytännössä Smith-Polvisen moottoritesuunnitelmaa – yli puoli vuosisataa sen hylkäämisen jälkeen. Ehdotusta ei otettu käsittelyyn sen suuren vastustuksen vuoksi.³

Virallisesti kaupunki on päättänyt mm. Helsingin merellisen strategian 2030 mukaan, että kantakaupungin eteläistä rantareittiä ja -alueita kehitetään yhtenäiseksi kokonaisuudeksi virkistyskäyttöön. Kaivopuistosta länteen ulottuva suosittu rantareitti jatkuu jonkin matkaa, mutta Punavuoren kohdalla suunnitelman idea katoaa. Korkeat toimitilarakennukset lisääisivät raskasta liikennettä rannassa.⁴

Perustelut vaarantamiskieltopäätökselle

Hietalahdenrannan alue on vaarantunut kaupunginhallituksen elinkeinojaoston 15.5.2023 päätöksen johdosta. HGR investointiryhmää palvelevalle kehittämisvaraukselle valmistellaan uutta asemakaavaluonnosta, joka ennakkotietojen mukaan tulee nähtäville huhti-toukokuussa. Myös Kampin alueella on käynnistynyt kaavojen uusinta.

Hietalahdenranta-alue tulee asettaa vaarantamiskieltoon, jotta kaupunki ei ennakoisi muutosta esim. luovuttamalla tontteja kiinteistösijoittajalle ennen suojeluhakemuksen ratkaisua.

³ Wilbur Smith & Associates, Insinööritoimisto Pentti Polvinen 1968. *Helsingin kaupunkiseudun liikennetutkimus*. Helsingin kaupunki; Pentti Murole. Liikenneverkko kaupunkikuvan muokkaajana. Juha Ilonen (toim.) 2017. *Kaupungin piirteet*. Helsinki: Stiftelsen Pro Helsingfors, 146–147

⁴ Helsingin merellinen strategia 2030. Helsingin kaupunginkanslia, elinkeino-osasto 2019

Eteläiset kaupunginosat ry hakee edellä esitetyn perusteella rakennussuojelupäätöstä Hietalahdenrannalle ja sen merialueelle. Helsinki elää kasvupaineessa, jossa kaikki on kaupan. Ainoastaan riittävät suojelualueet pelastavat keskeisiä historiallisia piirteitä kaupunkirakenteessa jälkipolville.

Haluamme vedota 9.6.2021 päivätyyn muistioon, jossa kaupunkiympäristötoimialan toimesta käsiteltiin laajasti eri tahojen kanssa HGR:n kehittämisvarausta. Tällöin kaupunginmuseon edustaja sanoi mm. *”Kulttuuriympäristöarvojen näkökulmasta lähtökohdat ovat melko ongelmalliset”*. Uudenmaan ELY-keskus totesi, että *”On hankala paikka täydennysrakentamiselle...”* *”Kivitalojen rajaama verrattain avoimen alueen ominaispiirteet tulisi säilyttää. Altaan kaventaminen kanavaksi ei ole ELY:n näkökulmasta perusteltua. 8-9 kerroksinen rakentaminen on vierasta tällä paikalla.”*

Hietalahden alueen nykyiset voimassa olevat asemakaavat ovat käyttökelpoisia ja täyttävät rannan kehittämistarpeet hyvin säilyttäen samalla arvokasta miljöötä.

Eteläiset kaupunginosat ry hakee myös Hietalahdenrantaa koskevaa vaarantamiskieltoa rakennussuojelun turvaamiseksi.

Eteläiset kaupunginosat ry:n (Eteläiset) tavoitteena on edistää hyvää yhdyskuntasuunnittelua alueensa ympäristön laadun parantamiseksi yhteistyössä alueensa muiden toimijoiden kanssa. Eteläiset on pyrkinyt säilyttämään Etelä-Helsingin merellistä luontoa, rakennuskantaa ja palveluja. Eteläiset on ajanut mm. koko eteläosaa kiertävän rantapuiston toteuttamista. Yhdistys on johdonmukaisesti vastustanut rantojen liian raskasta lisärakentamista. Valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön liittyvän Bulevardin ranta ja sen venesatama tulee suojella lisärakentamiselta ja ympäristöä pilaavilta katurakennustöiltä. Yhdistys esitti myös arkkitehtuurikilpailun voittaneen rantarakennuksen, jossa on sekä huoltoasema, että ravintola terasseineen, suojelua. Uudenmaan ELY-keskuksen päätös 10.12.2021 suositteli rakennuksen suojelua asemakaavoituksella. Tietojemme mukaan Helsingillä ei ole tarkoitus suojella rakennusta.

Eteläiset kaupunginosat ry – Södra stadsdelarna rf

██████████, puheenjohtaja

██████████ varapuheenjohtaja

████████████████████

████████████████

Helsingin kaupunginmuseon kuva-arkisto, vuosi 1953

